

Verslag gebiedsbijeenkomst

Veenkoloniën

Nieuw-Buinen, 26 november 2019

Aanwezig zijn vertegenwoordigers van:

Provinciale Staten Groningen Groen Links, Provincie Drenthe, Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen, Agrarische Natuur Drenthe, Gemeente Emmen, Gemeente Oldambt, Gemeente Pekela/de Kompanjie, Toeristische Kano Bond Nederland/Drenthe, Avebe, Nedmag, Wageningen Universiteit en het algemeen bestuur van het waterschap Hunze en Aa's.

Bijeenkomsten ter voorbereiding op het nieuwe Waterbeheerprogramma

In het najaar van 2019 vinden in het beheergebied van het waterschap zes gebiedsbijeenkomsten plaats om te praten over de maatregelen voor veiligheid, wateroverlast, watertekort en waterkwaliteit voor de komende planperiode (2022 – 2027). Het doel van de bijeenkomst is de aanwezigen te informeren over de opgaven en de voortgang van diverse waterthema's en om inbreng te vragen over meekoppelkansen, aanvullingen en aandachtspunten.

Op 26 november 2019 vond de bijeenkomst van het stroomgebied van de Veenkoloniën plaats. Hierbij is gediscussieerd over de opgaven, de mogelijke oplossingen en een maatregelenpakket. Dit gebeurde aan de hand van verschillende kaarten rond de belangrijkste thema's. In dit verslag wordt een weergave gegeven van de middag en zijn de aandachtspunten of vragen opgenomen, die door de aanwezigen zijn aangedragen. Daar waar mogelijk zijn de vragen en aandachtspunten van een antwoord voorzien. Sommige antwoorden zijn later uitgezocht en weergegeven.

De vragen en aandachtspunten zijn gerangschikt per thema. Voorafgaande aan de beantwoording van de vragen en aandachtspunten is een korte samenvatting van de stand van zaken en de opgaven van het waterschap gegeven.

>> VEILIGHEID

Het waterschap biedt bescherming tegen overstroming vanuit zee en overstroming vanuit de boezem. De boezem is een stelsel kanalen waarin het water vanuit het achterland verzameld wordt, waarna het afwatert naar zee.

Binnen het watersysteem Veenkoloniën zijn het A.G. Wildervanckkanaal, de Pekel Aa en de Rensel onderdeel van de boezem. De veiligheid van de boezem is goed op orde door de inrichting van bergingsgebieden en het ophogen van de boezemkaden. De afgelopen twee jaar zijn de kaden langs de Pekel Aa versterkt. Ontlasting van de boezem tijdens extreme neerslag situaties en bij een verhoogd boezempeil, vindt plaats door het bovenstrooms vasthouden van water in de kanalen en wijkstructuren. Door het optrekken van stuwen naar een hoger peil en het deels uitschakelen van poldergemalen, wordt het overtollig water tijdelijk vastgehouden en vervolgens gedoseerd naar de boezem afgevoerd.

>> WATEROVERLAST

In de Veenkoloniën komt bodemdaling voor als gevolg van gaswinning, zoutwinning en veenoxidatie. Voor de gaswinning en zoutwinning zijn er afzonderlijke afspraken en processen gaande met respectievelijk de NAM, Nouryon (voorheen AkzoNobel) en Nedmag. Bij bodemdaling door gaswinning en zoutwinning worden wanneer nodig aanpassingen in het watersysteem doorgevoerd, de kosten hiervoor worden verhaald op de veroorzaker. Gebieden met langjarige veenoxidatie krijgen extra aandacht omdat dit in de toekomst tot wateroverlast en waterhuishoudkundige knelpunten kan leiden. Voorheen pasten wij in peilbesluiten het waterpeil aan bij bodemdaling door veenoxidatie. Omdat dit tot verdergaande veenoxidatie leidt, is dit geen duurzame oplossing en gebeurt dat niet meer. Er wordt gezocht naar oplossingen op maat. Er zal per deelgebied, samen met betrokkenen, gekeken worden naar de effecten op lange termijn en de kosten en baten van compenserende maatregelen van eventuele peilaanpassingen.

Gemeenten brengen momenteel in beeld, via de zogenoemde 'Stresstesten', hoe 'klimaatbestendig' het stedelijk gebied is. Daarvoor wordt een analyse uitgevoerd naar de mate van voorkomen met betrekking tot de thema's: wateroverlast, droogte, hitte en veiligheid. De steeds vaker voorkomende extreme neerslag situaties kan in bebouwde omgeving op sommige plaatsen leiden tot wateroverlast. Daarnaast zal in stedelijk gebied met veel verhard oppervlak er toe leiden dat de temperatuur snel doen toenemen en hoger zijn dan in het landelijk gebied. Het waterschap werkt met de gemeenten aan deze analyse mee. Daar waar zich knelpunten voordoen, worden risico's bepaald en daarop maatregelen uitgevoerd om verdere wateroverlast, droogte en hittestress te voorkomen.

Met het vaker voorkomen van extreme, kortstondige en vaak lokale piekbuien, neemt ook de kans op schade voor gewassen toe. Het is aan de grondgebruiker zelf om zijn bodemstructuur zodanig op orde te hebben dat de bodem de neerslag ook voor een groot deel zelf kan opnemen en ten goede komt aan het gewas. Het is ongeveer 30-50 jaar geleden dat in het gebied de grote ruilverkavelingen, herinrichtingen en de aanpassingen aan het watersysteem zijn uitgevoerd. Nadien is er lokaal wel onderhoud gepleegd en zijn kleine aanpassingen gedaan, maar grotendeels is het waterhuishoudkundige systeem onveranderd gebleven. De omstandigheden zijn echter wel veranderd en zullen in de nabije toekomst nog verder gaan veranderen. Denk daarbij aan schaalvergroting en modernisering in de landbouw, landbouw als onderdeel van het (cultuur)landschap, de uitbreiding van natuur, recreatie, uitbreiding van stedelijk gebied, klimaatverandering, de adaptatie aan deze verandering, een doorgaande veenoxidatie en daarmee bodemdaling, toenemende robotisering en automatisering, etc. De komende jaren nemen we het gebied

vanuit diverse kanten integraal onder de loep, om te kijken of het watersysteem klaar is voor deze toekomst en maken aanpassingen indien dit nodig blijkt.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Nu is er veel aandacht voor Valthermond, maar ook graag aandacht voor veenoxidatie in andere delen van de Veenkoloniën.

Op dit moment wordt voor het gebied Valthermond als pilotgebied een en ander uitgewerkt, omdat hier nog specifiek lokaal dikkere veenlagen aanwezig zijn langs de oostzijde van de Hondsrug. Hierna zal voor elk deelgebied, samen met betrokkenen, gekeken worden naar de effecten op lange termijn en de kosten en baten van compenserende maatregelen van eventuele peilaanpassingen. Voor de veenkoloniale gronden in het algemeen wordt nader onderzocht, in hoeverre de huidige droogleggingsnormen nog passen bij de klimaatscenario's (met name droogte) en de reguliere gewassen. De verschillen tussen de hogere droge gronden en de lagere natte gronden binnen percelen worden door veenoxidatie groter, waardoor opbrengstverliezen eveneens groter kunnen worden.

Er is niet alleen inklinking in de aandachtsgebieden, ook daarbuiten zijn er nu al veel verzakkingen. Wat doet het waterschap daaraan?

De aanwezigheid van veenlagen onder de zandbovengrond is een natuurlijk gegeven. De bodemdaling door het oxideren van het veen/moerig materiaal is ook een natuurlijk gegeven, omdat dit veen boven de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) ligt en daarmee zal oxideren. Om het oxideren van deze veenresten te voorkomen, zal het waterpeil tot in het maaiveld moeten worden opgezet. Deze maatregel is niet reëel en zal tot een volledig ander grondgebruik leiden.

De pilot veenoxidatie Valthermond is vooral praten en nog niet oplossen. Oplossingen zullen geld kosten. Provincie en waterschap moeten bepalen hoeveel geld ze ervoor over hebben. En er komt toch landelijk geld beschikbaar? Wat gaat het waterschap daarmee doen?

Oplossingen zullen inderdaad (veel) geld kosten. Er zullen afspraken moeten worden gemaakt over financiering. De eventuele subsidiemogelijkheden worden onderzocht.

Voor maatregelen die de veenoxidatie en daarmee CO₂ uitstoot helpen vertragen, zullen er mogelijk subsidies zijn. Voor de aanpassingen in de waterhuishouding, die op korte termijn genomen moeten worden, is het waterschap aan zet.

Veenoxidatie is ook een hele grote opgave voor CO₂-reductie. Wat doet het waterschap daarmee?

Een deel van de veenoxidatie is vanwege de ligging van het veen boven de grondwaterstanden niet te voorkomen. In de gebieden met dikkere veenlagen wordt bij het bepalen van de maatregelen rekening gehouden met de mogelijkheden die er eventueel zijn om de CO₂ uitstoot te vertragen.

Hoe verhoudt de veenoxidatie zich tot de klimaatveranderingsproblemen?

Door klimaatverandering zullen vaker extreme kortstondige en vaak lokale piekbuien voorkomen en langere perioden van droogte. Hierdoor neemt de kans op gewasschade toe, zowel door natschade als droogteschade. Door veenoxidatie daalt de bodem en wordt het zonder maatregelen lokaal structureel natter waardoor gewasschade optreedt. Bij het bepalen van de gewenste maatregelen in een gebied wordt gekeken naar zowel de effecten van klimaatverandering als de mate van veenoxidatie.

Gemeenten hebben de stresstesten al gedaan. Hoe gaan we gezamenlijk verder?

2019 stond in het teken van de stresstest. In 2020 wordt de risicodialoog gevoerd volgens de landelijke planning. In deze risicodialoog zal bepaald worden welke kwetsbaarheden er zijn gevonden in de stresstest, hoe hoog het risico is en waar actie op moet worden gezet. Deze risicodialoog zal door gemeenten in samenspraak met het waterschap, de provincie en overige stakeholders vorm gegeven worden. Hier zijn gemeenten met onder andere het waterschap over in overleg. Naast de lokale risicodialoog wordt er samengewerkt op regionaal

niveau om een gezamenlijk Ruimtelijke Adaptatie Strategie (onder het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO Noord – Groningen/Kop van Drenthe) op te stellen. Dit zit in de opstartfase.

Komt er vanuit het waterschap nog een nieuwe opgave voor waterberging in het stedelijk gebied voor 2050?

Op dit moment staat er voor de meeste gemeenten nog een restopgave voor 2050 volgens het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) actueel. Deze is gezamenlijk, door waterschap en gemeente, bepaald tussen 2008 en 2011. Deze opgave moet nog worden ingevuld. Op basis van de stresstesten en de nieuwe neerslagstatistieken 2019 is er mogelijk reden om deze waterbergingsopgave te actualiseren. Op dit moment analyseert het waterschap of deze actualisatie nodig is.

In Winschoten is er ook sprake van wateroverlast omdat het gemaal niet werkt, mogelijk door veel handbediende stuwen. Zou meer stuwen op telemetrie een oplossing hiervoor zijn? Het is een technisch probleem.

De gemeente en het waterschap hebben de wateroverlastproblemen in Winschoten besproken.

In Winschoten is regelmatig wateroverlast. Overstorten kunnen soms niet lozen op de sloot, dan loopt het water de straat op. Hoe werken we hier samen aan een oplossing? Gemeente heeft al veel wadi's aangelegd

De gemeente en het waterschap bekijken gezamenlijk de wateroverlastproblemen in Winschoten.

Gemeente zou graag zien dat uitgelegd en vastgelegd wordt wat het beleid van het waterschap is over het technische peilbeheer bij extreme situaties.

Het dagelijkse operationele peilbeheer is mondeling toegelicht. Het waterschap speelt zo goed mogelijk in op extreme situaties. Voor calamiteiten is er bij het waterschap een 24/7 storingsdienst. Wanneer gewenst, is het mogelijk om op het gemeentehuis voor betrokken gemeenteambtenaren een uitleg te geven over hoe, waarom en waar het waterschap aan het dagelijks peilbeheer uitvoering geeft en wat er gebeurt bij calamiteiten/storingen.

Veel water wordt vastgehouden in de wijken. Graag beleid maken dat wijken behouden moeten blijven of dat er meer wijken gegraven worden.

Het huidige beleid is al dat sloten en wijken niet zomaar mogen worden gedempt.

Gemeente Emmen heeft ook te maken met veenoxidatie in het gebied van een ander waterschap. Hoe wordt er over veenoxidatie gedacht en afgestemd?

De problemen en mogelijke oplossingen en het beleid met betrekking tot veenoxidatie wordt met alle betrokken overheden in ons beheergebied afgestemd. We gaan kijken of we ook de kennis en de aanpak kunnen delen en afstemmen met waterschap Vechtstromen.

Problemen waar men nu al tegenaan loopt bij veenoxidatie zijn :

- Steeds meer water op de percelen, nu al veel natte plekken
- Gemeenten hebben te maken met verzakking van wegen en minder goed functionerende riolering
- Veel hoogteverschillen binnen de percelen, golvende percelen
- Veel geïnvesteerd in machines waardoor de overstap naar andere teelten niet zo simpel is
- Veranderingen kosten heel veel geld, wie gaat dat betalen?

Mogelijke oplossingen voor veenoxidatie die worden genoemd zijn:

- Alternatieve gewassen (daar wordt door de WUR wel onderzoek naar gedaan, maar men ziet er niet zoveel in. In ieder geval niet in één teelt, wisselteelten moeten mogelijk zijn.
- De tijd nemen (bijvoorbeeld 20 jaar), lange termijn overeenkomst sluiten met de landbouwcollectieven voor ofwel functieverandering of andere teelten (zoals is gedaan in het Groene Hart)

- *Lagere percelen omzetten in natte natuur*
- *Zorgen voor meer geld uit de landelijke pot*
- *Stabiele geldstroom verzorgen voor omzetting naar natuur, geen ad hoc oplossingen*
- *Ruimtelijke ontwikkelingen benutten, eventueel gronden ruilen*
- *CO₂ prijzen en CO₂ certificaten*
- *Gronden ophogen, niet alleen landbouwgrond ook gronden in de dorpen.*
- *Natte gronden gebruiken voor natuurbeheer en akkervogel beheer, mogelijk geen lange termijn oplossing*
- *Aanpassing van de droogleggingsnormen*

>> WATEROVERLAST

In de zomer is er in de Veenkoloniën (net als in de rest van ons gebied) sprake van een watertekort. We voeren in de zomer water aan vanuit het IJsselmeer om dit tekort aan te vullen. De wateraanvoer uit het IJsselmeer is een absolute noodzaak voor het veenkoloniale landschap om het huidige grondgebruik te behouden en droogte te voorkomen. Er is berekend dat in 2050 de waterbehoefte van de landbouw in de Veenkoloniën met 10 miljoen m³ per jaar zal toenemen door langere perioden van droogte, toenemende gewasverdamming, optimalisatie van de productiefactoren en gewenste opbrengsttoename.

Via het Deltaprogramma Zoetwater is de huidige wateraanvoer uit het IJsselmeer in ieder geval zeker gesteld tot 2050. Het kan voorkomen dat het zo extreem droog is dat we niet voldoende water vanuit het IJsselmeer kunnen aanvoeren, omdat deze buffer uitgeput raakt. Dan treedt de zogenaamde verdringingsreeks in werking. De verdringingsreeks geeft de rangorde van maatschappelijke behoeften aan, die bij de verdeling van het beschikbare water in acht wordt genomen

2018 en 2019 waren extreem droge jaren. In die droge jaren werd door de extra inzet van noodpompen het water vanuit het IJsselmeer efficiënt verdeeld naar de gebieden waar dit het meest nodig is. Desondanks bleek het nodig om in delen van de Veenkoloniën een beregeningsverbod voor overdag af te kondigen, omdat het IJsselmeerwater niet snel genoeg in de uiteinden van het watersysteem kon komen. De kans op een droog jaar, zoals 2018 en 2019, wordt op dit moment ingeschat op eens in de 30 jaar. In 2050 zal de kans op zo'n situatie zijn toegenomen tot eens in de 20 jaar.

Voor het opvangen van een toenemende vraag (door hogere verdamping en veranderend landgebruik) zoeken we naar mogelijkheden voor het efficiënter verdelen van het water, het verminderen van de watervraag, het optimaliseren van waterpeilen en de conservering van water. Wij vragen ook inzet van de watergebruiker om efficiënt om te gaan met het aanwezige water. Dit kan door goed bodembeheer, door een efficiëntere manier van beregenen of daar waar het mogelijk is door beregenen met grondwater. Hiervoor zijn in de Veenkoloniën een aantal gebieden aangewezen.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Industrie is bezig met reductie van watergebruik, recyclen via terugwinning uit het proces.

Iedere besparing op het minder aanvoeren van oppervlaktewater naar de industrie, is winst.

Afvalwater van de industrie zou onverdund geloosd kunnen worden, dat zal veel water besparen

Onverdund afvalwater dat de waterkwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater verslechterd zal niet worden geaccepteerd. Het afvalwater zal daarvoor in dat geval een voorzuivering moeten hebben, zodat aan de eisen van de lozingsvergunning wordt voldaan.

Industrie kan de chemische processen nog verder aanpassen om de watervraag te verminderen en schoner afvalwater te leveren, maar het vergunningen traject duurt vaak wel 10 jaar. Technisch lijkt het mogelijk.

Waarschijnlijk komt dit van Innovatie Veenkoloniën (Avebe), die met het project 'Water Corridor (BioClear)' wil inzetten op zuiveren (nitraten, fosfaten, gewasbeschermingsmiddelen) via schimmels en helofyten van veenkoloniaal water. Ze zijn zoekende naar een gebied waar ze drie keer één hectare van dit systeem als proefopstelling willen testen.

Kunnen zandplassen niet ook gebruikt worden als bergingsgebied, wanneer ze omringd worden met kades, dan eventueel in de winter als bergingsgebied en in de zomer als buffer?

We hebben op dit moment geen nieuwe waterbergingsgebieden nodig. Voor de zomer geldt dat het extra water dat in het voorjaar is ingelaten, in de zomer al is verdwenen door verdamping. Daarbij zijn zandwinplassen van een dusdanig goede waterkwaliteit, dat inzetten als bergingsgebied met een minder kwaliteit water niet past in de trits: schoon houden, scheiden, zuiveren.

Gemeenten graag stimuleren om meer af te koppelen?

Afkoppelen hemelwater door aanleg van een gescheiden rioolstelsel is bij gemeenten alleen aan de orde als het rioolstelsel aan vervanging toe is. Rioleringen hebben een lange periode van afschrijving. Als vervanging aan de orde is worden er geen gemengde stelsel meer aangelegd en wordt hemelwater via hoogwaterafvoer (HWA) afgevoerd of direct op sloten en open water gebracht.

Gemeenten kunnen wel gestimuleerd worden om bij alle ruimtelijke keuzen de lange termijn opgaven voor afkoppelen in te passen in de openbare ruimte door hierin te reserveren voor toekomstig ruimte voor water.

De verdringingsreeks zou meer moeten focussen op voedselproductie.

De landelijke Verdringingsreeks is voor de categorie één en twee een landelijk gegeven. Categorie drie en vier kunnen regionaal ingevuld worden. De discussie over kapitaalintensieve gewassen wordt voor deze categorieën regionaal gevoerd. Dit punt kan worden meegenomen in deze discussie.

Graag meer stimuleren van innovatie binnen de landbouw, vooral andere en zuiniger beregeningsmethoden

Binnen het Deltaprogramma Zoetwater zijn wij, met de provincie ook bezig met Zoetwaterbeschikbaarheid. Hierin hebben wij ook aandacht voor waterbesparende maatregelen. In het verleden hebben wij al deelgenomen aan verschillende pilots (Spaarwater, beregenen met behulp van pivots, etc.). Dit zullen we blijven doen, wanneer wij hierin voor het watersysteem voordelen zien en een taak zien.

Voor het DAW gaan we in 2020 en 2021 aan de slag met aanpak perceelsemissie.

Daar kunnen agrariërs maatregelen treffen om hun bodem te verbeteren. Wanneer het percentage organische stof in de bodem hoger is zal dit het water vasthoudende vermogen vergroten van de bodem en daarmee de watervraag verlagen. Verder dragen wij financieel bij aan een aantal landbouw projecten die over de bodem gaan: Tegengaan bodemverdichting in samenwerking met de loonwerkers, Bodem APK en Van bodemkennis naar bodemkunde.

Er zouden quota verbonden kunnen worden aan gewassen om het water beter te verdelen. Dit kan helpen om het bouwplan te beïnvloeden.

Het waterschap kan teelten niet verbieden of beperken, ze kan wel aangeven dat er in tijden van watertekort maatregelen genomen kunnen worden die de oogst kunnen beïnvloeden, zoals een beregeningsbeperking of zelfs een beregeningsverbod. Het is de verantwoordelijkheid van de watergebruiker om zelf de risico's af te wegen van een bepaald bouwplan en daarop maatregelen te treffen.

Er zijn teelten die meer water vragen dan andere teelten, kunnen we niet toe naar een prioritering van watervragers?

Hierin verwijzen wij ook weer naar de Verdringingsreeks, die geeft een prioritering aan wanneer er sprake is van watertekort. Op dit moment vindt de discussie plaats over de definitie van kapitaalintensieve gewassen.

Voorafgaande aan de droge periode werden de peilen opgezet. In gemeente Oldambt waren de peilen zo hoog dat het water in de berging van het gemeentehuis liep. Vooraf te hoog opzetten is een risico.

Het opzetten van peilen moet logischerwijs niet tot overlast leiden. Bij het verhogen en verlagen van de peilen houdt het waterschap zo goed mogelijk rekening met alle belangen. Het waterschap heeft over dit probleem contact met de gemeente en zoekt naar oplossingen.

>> WATERKWALITEIT

Binnen de Europese kaderrichtlijn water (KRW) richten wij ons op het ecologisch gezond maken en houden van het water. Dit betekent dat naast de chemische waterkwaliteit ook de samenstelling van de aanwezige biologie - zoals vissen, kleine waterdieren, waterplanten en algen - een belangrijke maat is. Het watersysteem Veenkoloniën kent één KRW-waterlichaam waarvoor doelen en maatregelen zijn opgesteld: het kanalsysteem Kanalen Hunze-Veenkoloniën. Het waterlichaam voldoet nog niet aan de gestelde doelen voor een goede ecologische toestand.

Het KRW-waterlichaam Kanalen Hunze/Veenkoloniën is een systeem van kanalen (hoofdwatgangen), oorspronkelijk gegraven voor de ontwatering van het veen en de afvoer van turf door schepen. In de huidige tijd is het watersysteem van belang voor de aan- en afvoer van water voor het omliggende landbouwgebied. Er vindt ook onttrekking van oppervlaktewater en lozing van water plaats door de industrie. De kwaliteitsbelasting op het veenkoloniale watersysteem is vooral afkomstig uit de landbouw (vooral akkerbouw en ook glastuinbouw) en de aanvoer van IJsselmeerwater.

Het fosfaatgehalte voldoet (net) aan de norm, maar het ammoniumgehalte is te hoog. Overschrijdingen van de norm voor nutriënten (zowel fosfaat als stikstof) komen in het hele watersysteem voor.

Het is een groot waterlichaam met een lengte van 160 km met grote verschillen binnen het waterlichaam in diepte, verblijftijd, oeverinrichting en gebruik. In ondiepe kanalen met een relatief lange verblijftijd van water en met een natuurlijke oeverinrichting zien we een goede waterkwaliteit met veel waterplanten en veel diversiteit aan macrofauna (kleine waterdieren) en vis. De diepere kanalen zijn vaak beschoeid, hebben kortere verblijftijden en zijn geschikt voor recreatievaart. In deze kanalen ontwikkelen waterplanten slecht, wat we ook terugzien in de macrofauna en visstand. Om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren leggen we natuurvriendelijke oevers aan.

In 2008 zijn de doelen die we op basis van de geplande maatregelen willen bereiken vastgesteld. Met de geplande maatregelen verwachten we voor algen, waterplanten en vis de doelen in 2027 te halen. Voor macrofauna is de uitgangssituatie en het effect van maatregelen te optimistisch ingeschat vanwege het ontbreken van meetgegevens destijds. Dit doel willen we dan ook 10% naar beneden bijstellen tot een haalbaar niveau.

Er zijn nog een aantal stoffen (voornamelijk gewasbeschermingsmiddelen en metalen) die zorgen voor een beperkte chemische waterkwaliteit. Lopende projecten (DuurSaam Glashelder en het 10-puntenplan gewasbeschermingsmiddelen) werken aan het terugdringen van de emissies van gewasbeschermingsmiddelen. Voor de andere stoffen wordt onderzocht welke landelijke en regionale maatregelen hiervoor een oplossing kunnen bieden.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Zit er ook PFAS in oppervlaktewater?

PFAS is een verzamelnaam en staat voor poly- en perfluoroalkylstoffen. Bekende voorbeelden van PFAS zijn PFOA perfluoro octanoic acid (perfluorooctaan zuur), PFOS perfluorooctaansulfonaten (perfluorooctaansulfon zuur) en GenX-stoffen. Vanuit de KRW meten we PFOS, dit is een zogenoemde prioritaire stof. De metingen van PFOS laten zien dat het in het oppervlaktewater aanwezig is en normoverschrijdend kan voorkomen. Er zijn echter vragen gerezen over de gebruikte bemonsterings-/meetmethode. In 2020 meten we PFOS in oppervlaktewater opnieuw met de juiste methode.

Welke kanalen hebben welke waterkwaliteit? Wat is precies het onderscheid?

Het waterlichaam 'Kanalen Hunze-Veenkoloniën' is een samenvoeging van meerdere kanalen die via gemalen, stuwen en sluizen met elkaar in verbinding staan. Binnen het waterlichaam komen verschillen in biologische kwaliteit voor. De grote kanalen langs wegen zoals het Stadskanaal, Pekelderhoofddiep en het Ter Apelkanaal hebben veelal beschoeide oevers die vanuit stabiliteitseisen en vanwege de functie recreatievaart daar zijn aangebracht. Vaak hebben deze kanalen ook een belangrijke aan – en afvoerfunctie van water. Naast de kunstmatige inrichting zorgt de aanwezige recreatievaart en de fysieke stroming, door de sterke aan – en afvoer, voor verstoring van de biologie. De biologische kwaliteit in deze delen van het waterlichaam is dan ook beperkt. De kleinere kanalen hebben vaak natuurlijke oevers. In deze kanalen is geen recreatievaart aanwezig en ontbreekt ook de fysieke belasting als gevolg van stroming door sterke aan – en afvoer en van water. In deze kleinere kanalen zien we vaak een goede ontwikkeling van de biologie met voldoende waterplanten met een grote diversiteit aan macrofauna en vis. Daarnaast is de fysisch-chemische waterkwaliteit in deze delen ook beter dan in de grotere kanalen. De doorzichten zijn groter en de concentraties aan de voedingsstoffen fosfaat en stikstof zijn lager. Door de verminderde stroomsnelheid zakt zwevend stof uit de waterfase naar de bodem wat leidt tot betere doorzichten en helder water. Voedingsstoffen gebonden aan het zwevend stof zakken met het zwevend stof uit naar de bodem waardoor de concentraties in de waterfase afnemen. Daarnaast zien we in de plantenrijke delen een afname van voedingsstoffen door opname van waterplanten.

Is er effect te zien van de maatregelen die genomen zijn in de glastuinbouw op de waterkwaliteit?

Het maatregelprogramma DuurSaam Glashelder is gestart in juli 2017. De monitoringsresultaten van 2018 lieten nog geen verbetering van de waterkwaliteit zien. De tuinders hebben dit jaar de nodige maatregelen genomen om de emissies naar oppervlaktewater terug te dringen. In de eerste maanden van 2020 kunnen de monitoringsgegevens van 2019 pas getoetst worden. Dan kunnen we opnieuw beoordelen of de waterkwaliteit verbeterd.

Aan welke knoppen kunnen we nu nog draaien wat betreft de stoffen? Richt je niet op de stoffen waar we toch niets aan kunnen doen.

Voor de kanalen Hunze/Veenkoloniën zien we overschrijdingen voor verschillende stoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Voor de overschrijdende stoffen zetten we in op nader onderzoek (PFOS) en regionaal maatwerk (ammonium). De gewasbeschermingsmiddelen worden aangepakt met behulp van handhaving, 10 puntenplan en via Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)-projecten (bijvoorbeeld Schoon erf, schoon water of Meer kennis, minder middelen). Voor de zware metalen kobalt en seleen is een landelijke actie uitgezet om de bronnen beter in beeld te krijgen. Tot slot vraagt fluorantheen gezien de bronnen (voornamelijk atmosferische depositie van bijvoorbeeld vuurhaarden, verkeer) om een landelijke aanpak.

Is het niet beter op het waterlichaam Kanalen Hunze-Veenkoloniën op te splitsen in verschillende segmenten?

Het waterschap heeft bij het aanwijzen van de waterlichamen gekozen om het aantal waterlichamen te beperken. Het gevolg is dat meerdere segmenten zijn samengevoegd tot één waterlichaam, ook als er grote kwaliteitsverschillen binnen het waterlichaam voorkomen. Doordat we zowel in de goede delen als in de slechte delen meten, hebben we een representatief beeld van de gemiddelde kwaliteit het waterlichaam. Ook de effecten van de maatregelen zijn hierdoor goed zichtbaar. Er is dan ook geen reden om een waterlichaam op te splitsen.

Richt je voor de landbouw op maatregelen voor de lange termijn, zodat de agrariërs tijd krijgen om maatregelen te nemen. Er is niet ieder jaar geld beschikbaar.

Voor de uitvoering van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer(DAW) zijn wij gebonden aan de periode van het GLB (Gemeenschappelijk landbouw beleid). Die loopt af in 2021. Voor het nieuwe GLB is nog onduidelijk hoe het DAW daarin meegenomen gaat worden. Bij nieuwe DAW projecten kunnen we rekening houden met de investeringstermijn, maar ook dan zal dit niet langer zijn dan de lengte van de nieuwe GLB periode.

In hoeverre gaat het waterschap over het slootbeheer?

Het waterschap is verantwoordelijk voor de water aan- en afvoer en het peilbeheer van oppervlaktewater. Oppervlaktewater is het water in beken, sloten, kanalen en meren. In natte perioden voert het waterschap het water via een systeem van sloten en kanalen met stuwen en gemalen af naar de Dollard (zee). In droge perioden voert het waterschap water aan vanuit het IJsselmeer waardoor het waterpeil in de sloten op peil blijft. Om dit te kunnen uitvoeren is het watersysteem (de sloten, kanalen en meren) onderverdeeld in hoofdwatervangsten, schouwsloten en overige sloten. De hoofdwatervangsten zijn de belangrijkste en zijn in eigendom van het waterschap. Ook voert het waterschap met eigen medewerkers of aannemers het onderhoud uit aan deze watervangsten.

Schouwsloten zijn minder belangrijk maar hebben wel degelijk een functie in de waterafvoer. De schouwsloten zijn niet in eigendom van het waterschap maar in eigendom van derden (particulieren, boeren, gemeenten). Het waterschap ziet er op toe dat deze minimaal één keer per jaar worden onderhouden door de eigenaar van de sloot. Dit doen we door middel van de slotenschouw in november.

Het waterschap ziet er dus op toe dat het watersysteem functioneel blijft. Enerzijds doen we dit actief door zelf de hoofdwatervangsten te onderhouden, anderzijds passief door toe te zien op onderhoud van schouwsloten.

Wat is het toekomstig beleid van het waterschap voor 2022-2027 voor de bufferranden? Voor de boeren is consistent beleid heel belangrijk. Bekijk het vanuit een breder perspectief en neem ook andere pluspunten mee (biodiversiteit/vogels).

We zien akkerranden als een belangrijke maatregel om emissie van gewasbeschermingsmiddelen (en nutriënten) naar het oppervlaktewater te verminderen. Dit waterdoel staat voor ons op nummer één wat betreft de akkerranden. Dat biodiversiteit hier in mee lift is een mooi neveneffect waar we in samenwerking met de collectieven mee verder willen. In het huidige bestuursakkoord is dit ook expliciet benoemd en is tussentijds extra geld beschikbaar gesteld om dit te realiseren. Hoe we dit voor de komende KRW periode mee nemen zal ook afhangen van de invulling van het nieuwe GLB (ecoregelingen). Gezien het belang van de akkerranden zullen we wel proberen de huidige akkerranden zoveel mogelijk in stand te houden. (We verwachten daarbij wel steun van provincie en Eu-gelden.)

Wat is het effect van de droogte op de waterkwaliteit?

De droogte heeft zowel positieve als negatieve effecten op de waterkwaliteit. In de stedelijke wateren zien we door de droogte lokaal kwaliteitsproblemen ontstaan. Door de droogte is er weinig doorstroming van de stadswateren, waardoor zuurstofloosheid kan optreden en bloeien van algen kunnen voorkomen. In het landelijke gebied zien we bij aanhoudende droogte dat er weinig tot geen uitspoeling is van gebiedseigen water en dat er een toename is van gebiedsvreemd water met een groot aandeel IJsselmeerwater. Doordat het IJsselmeer water vaak van een betere kwaliteit is dan het gebiedseigen water, zien we hier juist dat de droogte een positief effect heeft op de waterkwaliteit.

Wat is het effect van het ecologisch slootbeheer op de waterkwaliteit?

Het ecologisch slootbeheer heeft direct effect op planten en dieren. Deze worden minder gemaaid en er ontstaat meer leefruimte voor planten en dieren. Er is ook een effect op de waterkwaliteit. Doordat tijdens het maaien ook begroeiing aan de zijanten van de watervangst blijft staan, blijft een deel van de waterbodem gespaard. Dit vermindert de opwerveling van slib en vermindert het zuurstoftekort in het water. De waterkwaliteit herstelt zich na een onderhoudsbeurt dan veel sneller. We zien door het ecologisch onderhoud

een sterke groei van moerasplanten aan de zijkant van de watergangen. Deze planten nemen veel voedingsstoffen op voor hun groei. Ook dat is gunstig voor de waterkwaliteit.

Wat is het effect van het ecologisch slootbeheer op de doorstroming?

Een ander maaibeheer mag de water aan- en afvoer niet belemmeren. Dat wordt constant in de gaten gehouden. Als het onverhoopt toch gebeurt kunt u contact opnemen met het waterschap.

In de Veenkoloniën is onkruiddruk een groot probleem. Kan het waterschap meer doen aan het stimuleren van mechanische onkruidbestrijding, robotisering en precisielandbouw?

Wij zijn betrokken bij Innovatie Veenkoloniën en Agenda voor de Veenkoloniën. Wanneer hier projecten aan de orde komen die meehelpen onze waterdoelen te realiseren kijken wij of er een financiële en/of inhoudelijk bijdrage geleverd kan worden.

Zorg voor een aanloopfase bij de akkerranden, zodat je de grond goed voorbereidt op het inzaaien van de akkerrand (bij voorkeur in het najaar inzaaien).

In het DAW project “Meer kennis minder middelen” wordt dit in studiegroepen opgepakt. Er vindt uitwisseling plaats over hoe om te gaan met de onkruiddruk, wanneer het beste moment van inzaai en welke grondbewerking daaraan vooraf moet gaan. Dit kan perceel/ bodem afhankelijk en voorteelt afhankelijk zijn. De ervaringen die worden opgedaan zullen gebundeld worden in een factsheet waarin alle facetten rondom het telen van een akkerrand aan bod zullen komen. Eerdere kennis opgedaan in projecten als “Bloeiend bedrijf” worden daar in meegenomen. De ANOG en de AND hebben hier een trekkersrol in.

Kunnen we niet meer doen aan doorspoelen van Langebosch (Veendam)? Dat is beter voor zwemwater maar ook voor algehele waterkwaliteitsverbetering.

In 2018 is, bij wijze van proef, in de zomermaanden maximaal doorgespoeld in de plas Langebosch. Dit heeft echter niet voldoende effect gehad op de blauwalgproblematiek van de zwemplas. Zelfs tijdens het maximaal doorspoelen met relatief schoon IJsselmeerwater bleven de blauwalgen van een niveau “waarschuwing”. Om de blauwalgproblematiek in de zwemplas structureel aan te pakken zijn inrichtingsmaatregelen nodig die de groei van onderwaterplanten stimuleren.

>> OVERIGE ONDERWERPEN

Beheer en Onderhoud

Beheer en onderhoud is nodig om veiligheid en voldoende water te garanderen. Als sloten dichtgroeien is water aan- en afvoer niet mogelijk. Binnen het onderhoud worden de ecologische kansen zoveel mogelijk benut. We hebben te maken met de Wet Natuurbescherming. We kiezen voor de benadering waarbij het onderhoud is gericht op de leefomgeving van soorten. Bij maaierwerkzaamheden sparen wij bij de meeste watergangen en kaden delen van de begroeiing. Dit houdt in dat ook in de winter de begroeiing blijft staan. Met deze vorm van onderhoud wordt de biodiversiteit vergroot. Deze vorm van beheer mag echter de aan- en afvoer van water niet belemmeren.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

De indruk bestaat dat er meer onkruid vanuit de slootranden opkomt door het ecologische beheer. Wat doet het waterschap daaraan.

Het beheer en onderhoud dat het waterschap uitvoert is onder andere gericht op het vergroten van de biodiversiteit. Dit onderhoud wordt voornamelijk toegepast op de taluds en de overgang van talud naar water. De taluds zijn over het algemeen vrij schraal. Extensiever onderhoud op de taluds zorgt ervoor dat meer soorten

zich kunnen ontwikkelen en dit zorgt niet voor overmatige groei van ruigte kruiden die weer voor onkruiddruk zorgen op naastgelegen akkers. Onze ervaring is dat we geen toename van onkruiddruk zien door het natuurvriendelijke onderhoud ten opzichte van het onderhoud in het verleden.

Graag meer afstemming over beheer en onderhoud.

De agrarische natuurverenigingen zouden graag meer willen afstemmen over het beheer en onderhoud van maaipaden. Bijvoorbeeld over maaisel dat nu (soms erg lang) blijft liggen, en wat mogelijk door aanliggende boeren gebruikt zou kunnen worden als organisch materiaal. Maar ook afstemming zodat bij waterschap beter bekend is welke pakketten er liggen op naastgelegen agrarische percelen en randen, zodat de na te streven doelen bekend zijn en daar meer rekening mee gehouden kan worden bij het beheer en onderhoud door het waterschap.

Houdt het waterschap bij het maaien rekening met het broed- en voortplantingsseizoen?

Ons onderhoud van onze landbouwwatergangen is afgestemd op de Gedragscode Wet natuurbescherming voor waterschappen (januari 2019). Dit betekent dat we een klein deel van onze watergangen (zo'n 20%) voor 15 juni helemaal maaien omdat dit voor wateraanvoer en -afvoer noodzakelijk is. Voor zo'n 2000 km (80% van de landbouwwatergangen) voeren wij een ecologisch onderhoud uit, waarbij incidenteel voor 15 juni een stroombaan in de watergang wordt gemaaid. De rest van de begroeiing blijft staan. Na 15 juni beginnen we met het maaien van één talud (oever) en blijft het andere talud het hele jaar staan. Ook de watergang zelf wordt dan gemaaid. Op deze manier combineren wij het noodzakelijke onderhoud voor wateraanvoer en -afvoer en het veilig werken langs de waterkant, met de versterking van de biodiversiteit en bescherming van planten en dieren. De watergangen in stedelijk gebied onderhouden we vergelijkbaar, maar vijverpartijen worden veelal pas later in het jaar gemaaid. Dit geldt ook voor onze beken, meren en kanalen. Hier is het onderhoud veelal maatwerk en afgestemd op de ecologische waarde ter plaatse. Onderhoud vindt dan meestal pas plaats na het broed- en voortplantingsseizoen van planten en dieren.

Recreatie

Zaken die wij doen ten behoeve van de recreatie zijn:

- Controle waterkwaliteit zwemplassen;
- Op diepte houden van (recreatieve) vaarwegen;
- Bemaling stopzetten ter bevordering van natuurijs;
- Vergroting van de leefomgeving van de vis (KRW maatregel)
- Mogelijkheden voor kanovaart (aanpassing stuwen en kanovriendelijke vispassages).

Medegebruik van onze maaipaden, kaden en dijken voor recreatie is – met uitzondering van gemotoriseerd verkeer - toegestaan voor zover dit de uitvoering van onze taken niet beperkt. Voor de komende planperiode kijken we welke wensen er bestaan, wat de mogelijkheden zijn en welke randvoorwaarden daarbij horen.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Kunnen de vispassages in het Pagediep beter kano passeerbaar worden gemaakt?

Op dit moment bevinden er zich nog stuwen en geen vispassages in het Pagediep. Bij de keuze voor het type vispassages ligt het voor de hand om hier, net zoals in de Ruiten Aa, kano- en vispasseerbare systemen voor te stellen. De uiteindelijke keuze in oplossingsrichting zal een afweging zijn tussen de water aan- en afvoer functie, natuurfunctie, recreatief medegebruik, beschikbare ruimte en budget.

Biodiversiteit

Graag meer aandacht voor biodiversiteit in de haarvaten

Momenteel werken we samen met meerdere agrarische natuurverenigingen om te komen tot ecologisch slootbeheer voor schouw- en perceelsloten. Bij een aantal boeren wordt dit inmiddels toegepast. We verwachten dat dit de komende tijd snel zal toenemen. Er is veel interesse voor ecologisch slootbeheer.

Denk er aan dat het lang laten liggen van het maaisel kan leiden tot voedselrijkheid, afspoeling van nutriënten en afname van biodiversiteit. Kan het niet gebruikt worden voor verhoging van organische stof op landbouwgronden.

We voeren al terplekke maaisel af door het van het ecologisch waardevolle talud op ons onderhoudspad te brengen. Afvoer van het maaisel vanaf onze onderhoudspaden blijkt nog niet eenvoudig. Het zijn lange linten en dus geen aaneengesloten grote oppervlakten. Ook het is het verwijderen van maaisel op onze smalle onderhoudspaden lastig. Wij volgen de (landelijke) ontwikkelingen op dit vlak en haken aan waar wij serieuze mogelijkheden zien om maaisel te kunnen afvoeren en zinvol te kunnen inzetten.

Meer combinatie van verschillende soorten randen en financiering (zoals in Friesland gebeurt)

Momenteel zijn we in gesprek met de collectieven over andere soorten randen gecombineerd met ecologisch slootbeheer. De financiering verloopt nu via het Agrarisch Natuur- en Landschaps-beheer (ANLb) waardoor vanuit de EU 50 % wordt meebetaald aan de vergoeding voor de randen. De voorwaarden waaraan de randen moeten voldoen en de hoogte van de vergoeding is ook in het ANLb vastgelegd. Daarnaast wordt door de collectieven gekeken hoe het beste een mozaïek van akkerranden in combinatie met natte en droge dooradering en stimuleren van akker en/of weidevogels (wat ook onder het ANLb valt) gerealiseerd kan worden.

Meer nadenken over beheer van maaipaden en beheer van randen voor biodiversiteit

Het waterschap voert inmiddels een ecologisch beheer voor 2000 km watergang (80% van onze landbouwwatergangen). Dit doen we onder andere omdat we ons bewust zijn van het verlies aan biodiversiteit. Het onderhoud is dan ook zo vorm gegeven dat dit maximale ruimte biedt aan biodiversiteit binnen de ruimte die andere wettelijke kaders ons bieden (waterbeheer en veilig werken). Daarnaast stimuleren wij de aanleg van akkerranden en de toepassing van ecologisch slootbeheer bij boeren. Ook zaaien wij inheemse bloemmengsels in op enkele van onze dijken. Samen met andere partijen zijn wij aangesloten bij de opstart van het Deltaplan biodiversiteitsherstel Groningen. Naast onze eigen inzet, zullen wij (toekomstige) ontwikkelingen op het vlak van biodiversiteit volgen en hier waar mogelijk invulling aan geven.

Duurzaamheid en Energie

Wat vindt het waterschap van thermische energie?

Thermische energie uit oppervlaktewater (ook wel afgekort als TEO) is een mogelijk duurzame bron van warmte en/of koude, die zou kunnen worden ingezet binnen de energietransitie. Als waterbeheerder zullen wij betrokken worden bij eventuele initiatieven op dit vlak. Wij oriënteren ons op dit moment op de kansen en risico's voor het watersysteem die hieruit voortvloeien. Wij stellen ons faciliterend op binnen de energietransitie en zullen zoveel mogelijk onze medewerking verlenen aan duurzame energieprojecten op of langs onze eigendommen, mits dit niet in strijd is met onze kerntaken.

Graag meer integrale afstemming tussen overheden en duurzaamheid.

Binnen de Regionale Energiestrategieën (RES), die in 30 verschillende regio's in Nederland worden opgesteld, is intensieve afstemming tussen overheden en andere partijen over de energietransitie. Het onderwerp 'duurzaamheid' is natuurlijk veel breder dan alleen energie. Wij proberen waar nodig en mogelijk met collega-

overheden af te stemmen en van elkaar te leren. Een integrale benadering is daarbij inderdaad belangrijk. Duurzaamheid raakt vele andere thema's en opgaven en moet dus in samenhang daarmee uitgewerkt worden.

Samenwerking

De samenwerking met andere overheden en met andere betrokkenen vindt het waterschap belangrijk. Zeker in de steeds complexere omgeving is samenwerking cruciaal. Met de komst van de Omgevingswet in 2021 zijn overheden verplicht om nog transparanter te zijn in welke wetten en regels van belang zijn voor de gebruikers en ingelanden. Provincie, gemeenten en waterschappen moeten hier heel goed in samenwerken en informatie en regelgeving duidelijk op kaart aangeven. Hier wordt hard aan gewerkt, maar het is nog niet gereed. Naast het delen van deze informatie met elkaar en met de ingelanden, dient ook echt samengewerkt te worden.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Graag meer samenwerking met de agrarische natuurverenigingen

Voor het DAW project "Meer kennis minder middelen" en voor de akkerranden is er veelvuldig ambtelijk overleg over de invulling van het DAW project en het realiseren van de randen met alle drie de collectieven in ons gebied: CMG, ANOG en AND.

Onlangs is er een bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd door de AND om hun beleid te delen met de Drentse waterschapbestuurders. Met de ANOG is onlangs bestuurlijk kennis gemaakt.

Er is nog geen structuur van jaarlijkse bestuurlijk overleg met de collectieven zoals dat wel met LTO plaatsvindt.

De opkomst van deze bijeenkomst is matig, zeker gezien het aantal mensen dat is uitgenodigd. Dit is niet representatief voor wat er leeft in het gebied. Dit moet dus anders.

Het waterschap zal gaan evalueren hoe het is gegaan en wat beter kan. Er wordt nog nagedacht over hoe we eventuele genodigden die niet gekomen zijn bij deze evaluatie kunnen betrekken om van hen te horen waarom ze niet gekomen zijn en wat beter kan.

>> BESTUURLIJKE TERUGKOPPELING

De discussiebijeenkomst van de Veenkoloniën was matig bezocht (20 externe deelnemers), naar de inloop kwamen ongeveer 15 mensen. In de middag waren de mensen het meest geïnteresseerd in de problematiek van veenoxidatie, men wil graag zicht op een oplossing en weten waar men aan toe is. Er werd zeer constructief gediscussieerd. Bij de evaluatie aan het einde van de bijeenkomst waren de aanwezigen zeer positief. Men vond het een zeer nuttige en leerzame bijeenkomst. 's Avonds waren er op de inloopbijeenkomst (15 belangstellenden) vooral mensen die breed geïnteresseerd waren, lang bleven en over allerlei onderwerpen met de medewerkers in discussie gingen. Ook daar waren vragen naar de aanpak en gevolgen van bodemdaling door veenoxidatie en zoutwinning nadrukkelijk aan de orde.

>> VERVOLG

Wanneer de verslagen van alle bijeenkomsten gereed zijn, wordt met het algemeen bestuur van het waterschap besproken welke aanbevelingen en acties uit de bijeenkomsten zijn gekomen. Daarna wordt begonnen met het schrijven van het Voorontwerp van het Waterbeheerprogramma 2022-2027. Dit Voorontwerp wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur van het waterschap en daarna voorgelegd aan het algemeen bestuur. Bij een eerdere gebiedsbijeenkomst is afgesproken dat dit Voorontwerp ook aan alle deelnemers van de gebiedsbijeenkomsten wordt gemaïld. Iedereen kan dan nagaan of de door hen

besproken zaken voldoende in het nieuwe waterbeheer-programma worden benoemd en kan desgewenst een reactie mailen. Alle reacties van het algemeen bestuur en de reacties van de deelnemers aan de gebiedsbijeenkomsten worden verwerkt in een reactienota. Dit betekent dat op iedere reactie een antwoord komt en wordt aangegeven of dit leidt tot aanpassing van de teksten van het water-beheerprogramma. Deze aanpassingen worden daarna vastgesteld door het algemeen bestuur in oktober 2020 en worden verwerkt tot het Ontwerp Waterbeheerprogramma. Het Ontwerp Waterbeheerprogramma gaat in januari 2021 de inspraakprocedure in, waarin nogmaals gereageerd kan worden en waar ook weer een reactienota komt. Voor de definitieve reactienota moeten we wachten totdat de landelijke inspraak periode van zes maanden in juni 2021 is afgelopen. De laatste aanpassingen leiden uiteindelijk tot het definitieve Waterbeheerprogramma 2022-2027 in het najaar van 2021. Iedere bijeenkomst met het algemeen bestuur is openbaar toegankelijk. De tijden van de vergaderingen komen tegen die tijd op de website te staan.

Planning:

5 Februari 2020	Terugkoppeling aan het algemeen bestuur van de resultaten en afspraken uit de zes gebiedsbijeenkomsten
10 juni 2020	Discussie met het algemeen bestuur over Voorontwerp Waterbeheerprogramma
15 Juni 2020	Toesturen Voorontwerp Waterbeheerprogramma aan de deelnemers van gebiedsbijeenkomsten
Juli– Aug. 2020	Reacties verzamelen op het Voorontwerp Waterbeheerprogramma
28 Oktober 2020	Discussie met het algemeen bestuur over de reactienota
9 December2020	Vaststelling door het algemeen bestuur van het Ontwerp Waterbeheerprogramma
1 Januari 2021	Start zes weekse inspraak periode op het Ontwerp Waterbeheerprogramma
Oktober 2021	Vaststelling definitieve Waterbeheerprogramma 2022-2027 door algemeen bestuur

Contactpersonen voor watersysteem Veenkoloniën

Gebiedscoördinator	Wilfried Heijnen	w.heijnen@hunzeenaas.nl
Gebiedshydroloog	Albert Siebring	a.siebring@hunzeenaas.nl
Waterkwaliteitsadviseur	Evert van der Laan	e.van.der.laan@hunzeenaas.nl
Aquatisch Ecoloog	Peter Paul Schollema	p.schollema@hunzeenaas.nl
Teamhoofd buitendienst	Arjen de Jonge	a.de.jonge@hunzeenaas.nl